

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет культури й виховання
Кафедра фізичного виховання

Фізичне виховання:

методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти ступеня «магістр» усіх спеціальностей та викладачів щодо технології розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання в системі методичної роботи аграрного університету

Миколаїв – 2019

УДК 37.013:796.011.3

Ф 50

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету культури й виховання Миколаївського національного аграрного університету від 20 березня 2019 року, протокол № 6

Укладач:

Н. В. Петренко – завідувач кафедри фізичного виховання,
Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

О. В. Сокол – доцент, ст. викладач кафедри фізичного виховання і спорту
Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова.

С. В. Овчарук – ст.викладач кафедри фізичного виховання,
Миколаївський національний аграрний університет

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2019

ЗМІСТ

ЗМІСТ.....	3
ПЕРЕДМОВА.....	4
1. Структура педагогічної компетентності викладача фізичного виховання аграрного університету та критерії її сформованості.....	5
1.1 Мотиваційно-ціннісний компонент в структурі педагогічної компетентності..	
1.2 Когнітивно-процесуальний компонент	
1.3 Розвивально-виховний компонент.	
1.4 Здоров'язбережувальний компонент	
1.5 Комунікативний компонент	
2. Обґрунтування технології розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання в системі методичної роботи аграрного університету.....	17
2.1 Функції роботи кафедри фізичного виховання	
2.2 Основні структурні елементи розвитку педагогічної компетентності	
2.3 Етапи розвитку педагогічної компетентності	
3. Зміст розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання в системі методичної роботи аграрного університету	23
3.1 Предмет вивчення дисципліни «Фізичне виховання»	
3.2 Об'єкт вивчення дисципліни «Фізичне виховання»	
3.3 Відображення змісту навчальної дисципліни «Фізичне виховання» в модулях	
4. Форми і методи методичної роботи кафедри щодо розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання	30
4.1 Університетський рівень	
4.2 Факультетський рівень	
4.3 Кафедральний рівень	
Список використаних джерел.....	35

ПЕРЕДМОВА

Пріоритетним завданням національної системи вищої освіти в Україні є випуск фахівців, конкурентоспроможних на світовому ринку праці. Ця мета досягається впровадженням у освітній процес прогресивних педагогічних концепцій, розробкою і втіленням у діяльність закладів вищої освіти новітніх програм, науково-методичних досягнень, що спираються на останні світові та національні оригінальні ідеї, сучасних технологій та засобів навчання, залученням до розвитку освіти кваліфікованого складу науково-педагогічних працівників.

У системі вищої освіти України було ухвалено здійснення комплексу заходів для виходу національної вищої школи на міжнародний ринок освітніх послуг та організаційного забезпечення приєднання України до Болонського процесу. Одним із основних завдань Болонського процесу є реорганізація освітніх систем Європейських країн таким чином, щоб учасникам освітнього процесу було легко переїжджати з однієї країни в іншу з метою подальшого навчання або працевлаштування. Інші важливі цілі: підвищення конкурентоспроможності європейської системи науки і вищої освіти у світовому вимірі і підвищення ролі цієї системи у суспільних перетвореннях [6].

В Україні в сучасних умовах серед чинників, без яких неможливо уявити потенціальність принципових змін у політиці, економіці та соціальному житті нашого суспільства, важливе місце посідає необхідність істотних змін у системі освіти. Нині її роль значно зросла, оскільки сама система освіти має забезпечити кожному громадянину нашої країни реальні умови для всебічного гармонійного розвитку, для поліпшення загальнокультурного та професійного рівня, для самовдосконалення і саморозвитку. Використання і розповсюдження інноваційних технологій в освіті приводить до розширення кола педагогічних методів та прийомів, що вирішує протиріччя між потребами суспільства у фахівцях, вимогами до рівня і якості випускників та методиками викладання, що залишаються незмінними протягом десятиліть.

1. Структура педагогічної компетентності викладача фізичного виховання аграрного університету та критерії її сформованості

Теоретичний аналіз наукових джерел щодо моделей та сучасних вимог до професійної підготовки викладачів фізичного виховання, особливостей формування основних компонентів професійної компетентності фахівця дозволив нам визначити основні структурні компоненти педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання закладу вищої аграрної освіти: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-процесуальний, комунікативний розвивально-виховний, здоров'язберезувальний.

Педагогічну компетентність викладачів фізичного виховання аграрного закладу вищої освіти можна розглядати як якісну, інтегративну характеристику фахівця, яка об'єднує знання, уміння й навички, а також творче мислення та креативність, готовність йти на ризик і брати на себе відповідальність, критично оцінювати наслідки власної діяльності (рис. 1).

Розглянемо зміст кожного із компонентів педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання аграрного університету.

Мотиваційно-ціннісний компонент в структурі педагогічної компетентності відбиває ставлення особи до професійної діяльності, виражене в цільових установках. Мотиваційно-ціннісний компонент характеризує мотивацію до педагогічної діяльності, як реалізації її здоров'язберезувального компоненту, що передбачає використання аксіологічного підходу в педагогічному процесі відповідно до педагогічних та професійних цінностей. Мотиваційно-ціннісний компонент включає мотиви, потреби, ціннісні орієнтації [5].

Вважають, що мотиваційно-ціннісний компонент має відображати здатність особистості проявляти ініціативу, виявляти інтерес в аналізі взаємозв'язків, механізмів діяльності у стосунках із соціальним середовищем, інститутами і суспільством в цілому, наявність у людини намірів, бажань, прагнень досягати або

уникати поставлених цілей, здійснювати або утриматися від реалізації певної діяльності. «Чим вищий рівень мотивації, чим більше чинників (мотивів) до діяльності, спонукають людину тим більше зусиль вона схильна докласти» [9]. Мотиваційно-ціннісний компонент відображає сформованість мотивації до професійної діяльності, що передбачає розвиток педагогічної компетентності викладача фізичного виховання в системі методичної роботи.

Рис. 1 Структура педагогічної компетентності викладача кафедри фізичного виховання в системі методичної роботи аграрного університету

Вирішальним фактором ефективності будь якої діяльності є мотивація. У науковій літературі найчастіше зазначено: мотивація — це сукупність причин

психологічного характеру, що пояснюють поведінку людини, спрямованість і активність цієї поведінки [7].

Діяльність людини зазвичай визначається не одним мотивом, а їх сукупністю, у якій мотиви можуть знаходитися у визначеному відношенні один до одного за ступенем їхнього впливу на поведінку людини, тому мотиваційна структура людини може розглядатися як основа здійснення нею визначених дій.

Мотивація досягнення має місце там, де діяльність спрямована на виконання поставленої мети і, будучи співвідсною з певними нормами, підлягає самооцінці. Потреба в досягненні відіграє важливу роль у регуляції власної поведінки підлітків, оскільки є одним із головних внутрішніх факторів, що підтримують потяг молоді до виявлення своїх здібностей та зусиль і прагнення до виконання завдань більшої складності [10, с. 27].

Таким чином, мотиваційний компонент педагогічної компетентності може розвиватися впродовж усіх вікових періодів життя. Її розвиток відбувається у провідній діяльності та залежить від особливостей соціальної ситуації розвитку, сформованості вікових психологічних новоутворень особистості.

Отже, впровадження тренінгів, методик у освітній процес дозволять сформувати у студентів основні компоненти готовності до реалізації освітнього процесу в закладі вищої освіти. Методологія розробки, а також основні критерії даного виду методик та тренінгів можуть застосовуватися в різних областях знань різних спеціальностей аграрного закладу вищої освіти, а також спрямовані на контроль і перевірку рівня готовності особистості за допомогою проведення анкетування, а також за спостереженням за поведінкою студентів.

Когнітивно-процесуальний компонент відображає оволодіння викладачами знаннями, уміннями та навичками необхідними для досягнення професійного становлення власних можливостей і особливостей психічного, інтелектуального, духовного і соціального здоров'я. Вдосконалення методів оцінки рівня фізичної підготовленості фізичних якостей студентів.

Когнітивно-процесуальний компонент відображає знання та уміння теоретичного і технологічного характеру: методологічні знання – знання загальних

підходів, принципів, закономірностей розвитку, навчання і виховання студентської молоді; теоретичні знання фахової наукової дисципліни; сукупність знань, необхідних викладачу закладу вищої освіти для здійснення посадових обов'язків; знання, які складають основу педагогічної діяльності викладачів університету; педагогічні знання, їх можливості для розв'язання задач з предметної галузі в освітньому процесі; креативність, гнучкість, критичність, системність, мобільність, оперативність мислення та професійні знання [3, с. 5].

Когнітивно-процесуальний компонент складається з когнітивної зорієнтованості на здобуття методологічних професійних знань, інтегрального показника мотивації діяльності щодо опанування педагогічними знаннями, потрібних для фахової діяльності викладачів фізичного виховання впродовж навчального року.

Когнітивно-процесуальний компонент забезпечує розуміння сутності педагогічної компетентності; систему знань, умінь і навичок: фахових, педагогічних, психологічних для успішного здійснення педагогічної діяльності; володіння дидактичними прийомами та методикою навчання, використання інноваційних, інтерактивних та інформаційно-комунікаційних технологій в аграрній освіті [3, с. 5].

Процесуальний (діяльнісний) компонент компетентності можемо розглядати як здатність викладачів використовувати способи та моделі поведінки, що в межах їхньої професійної діяльності відповідають інтересам самореалізації: здійснювати освітній процес у всій його складності, робити свідомий вибір, застосовувати різноманітні (у тому числі інноваційні) методи і технології навчання, використовувати сучасні засоби навчання [17].

Таким чином, розвинений когнітивно-процесуальний компонент педагогічної компетентності передбачає наявність у викладача засвоєних на рівні застосування професійних, педагогічних, методологічних знань, понять, ідей, теорій, правил, оцінок, норм, цінностей за допомогою яких: розвиваються уявлення індивіда про свої професійні якості; формується оцінка самого себе, як викладача, власних можливостей щодо педагогічної діяльності, особистого статусу серед представників

педагогічної професії, відповідності особистісних ціннісних орієнтацій вимогам, що висуваються суспільством до викладачів закладів вищої освіти.

Розвивально-виховний компонент педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання складається з самооцінки творчого потенціалу особистості викладачів, з володіння педагогічною технікою, оцінки їх емоційного інтелекту та пізнавальних здібностей.

Розвивально-виховний компонент забезпечує вирішення не тільки освітніх, але й виховних завдань. Тільки за умови розвитку знань здійснюється закономірність: чим великими знаннями володіє студент, тим легше йому вчитися]. Для розвитку розумових здібностей студентів викладачі повинні володіти наступними знаннями: динаміки становлення трьох основних засобів пізнавальної діяльності: наочних дій, образів, символів; логічних дій над поняттями (визначення, обмеження, узагальнення, розділення); основних особливостей індуктивних, дедуктивних і гіпотетичних висновків, що дозволяє розуміти побудову правильних висновків і гіпотез. Також повинні вміти: створювати проблемні ситуації на заняттях, що вимагають самостійного мислення студентів; здійснювати дидактичну переробку наукових методів в методи викладання [13, с. 93].

Розвивально-виховний компонент передбачає готовність до постійного підвищення пізнавального рівня, потребує в актуалізації й реалізації свого особистісного потенціалу, здатність самостійно здобувати нові знання й уміння, здатність до саморозвитку, також єдність методологічних і теоретичних знань, які інтегрують загальні знання в галузі навчально-пізнавальної компетентності; розвивально-виховний компонент – означає забезпечити сукупність умов, атмосферу, як найсприятливішу для прогресивного розвитку свідомості та поведінки. Розвивально-виховний компонент педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання складається з самооцінки творчого потенціалу особистості викладачів, з володіння педагогічною технікою, оцінки їх емоційного інтелекту та пізнавальних здібностей. Розвивально-виховна функція забезпечує формування пізнавальних здібностей, засвоєння прийомів розумової діяльності,

надбання досвіду здоров'язбережувальної поведінки, здатність передбачувати результати своїх та чужих дій.

Здоров'язбережувальний компонент відображає комплекс знань, умінь, ставлень та цінностей, які спрямовані на збереження й укріплення здоров'я – свого та оточуючих, на заняттях та в позанавчальний час; впровадження здорового способу життя; та набуття вмінь аналізувати, оцінювати, контролювати власну, особистісну та професійну діяльності щодо здоров'язбереження. Місія викладачів фізичного виховання в закладі вищої освіти полягає у впровадженні у повсякденний побут студентів ідеї здорового способу життя і діяльності, вихованні у студентів бажання до виконання систематичних фізичних рухів, залучення до занять фізичною культурою та спортом. Викладачам фізичного виховання належить важлива соціальна функція в передачі знань і умінь здоров'язбереження [3, с. 214].

Здоров'язбережувальна педагогіка, з одного боку, має сформувати у студентів спеціальні знання, уміння, навички збереження і зміцнення свого здоров'я, створення індивідуального здорового способу життя, а з іншого – реалізація самостійних занять різними видами рухової активності [1, с. 25].

Формування здоров'язбережувальної компетентності студентів закладу вищої освіти - цілеспрямований процес засвоєння студентом сукупності знань про здоров'я як найважливішої цінності життя, набуття вмінь аналізувати, оцінювати, контролювати свою активність зі здоров'язбереження і досвіду оздоровчих дій, розвиток особистісних якостей (цілеспрямованість, воля, наполегливість, дисциплінованість, ретельність та ін.) [16, с. 46].

Аналіз стану впровадження здоров'язбережувальних технологій у сучасному аграрному закладі вищої освіти вказує на те, що потреба в здоров'язбережувальній спрямованості педагогічної діяльності спричинена оновленням стратегічної мети вищої освіти і соціального замовлення держави, що вимагає виховання гармонійно розвиненої особистості з добре сформованими гігієнічними навичками і засадами здорового способу життя, а також негативною динамікою погіршення здоров'я студентської молоді [2, с. 102].

Сучасна система фізичного виховання в аграрних закладах вищої освіти не задовольняє природну біологічну потребу студентської молоді в руховій активності, не забезпечує необхідним рівнем здоров'я, фізичної підготовленості, працездатності та науково-обґрунтованими фізкультурно-оздоровчими можливостями, які можна використовувати в подальшій життєдіяльності.

На сьогодні однією з основних вимог, яка ставиться сучасним аграрним сектором до викладачів фізичного виховання, які працюють в аграрному університеті є надання можливості формуванню у випускників аграрного закладу вищої освіти здатності самостійно і творчо вирішувати не тільки аграрні і соціально-економічні питання розвитку інфраструктури села, а й складні оздоровчі та спортивно-масові завдання серед сільської молоді. Випускник аграрного університету має бути прикладом під час організації оздоровчих та спортивно-масових заходів, що проводяться на селі, готовим нести відповідальність за їх результати.

Комунікативний компонент педагогічної компетентності відображає комунікативні уміння й навички, а також здатність до запобігання конфліктам. Комунікативний процес розуміє єдність діяльності, пізнання і спілкування.

Комунікативний компонент відображає соціальну креативність та здатність до самоосвіти і саморозвитку для ефективного здійснення здоров'язбережувальної діяльності.

Комунікативна компетентність – це інтегративне особистісне утворення, що розглядається як результат сформованості професійних компетенцій та особистісних якостей (доброзичливість, тактовність, об'єктивність, толерантність, організованість, ініціативність тощо), які дозволяють установлювати психологічний контакт із студентами, їхніми батьками та колегами; логічно, науково та стисло передавати предметну інформацію; керувати процесом спілкування та організовувати педагогічно доцільну взаємодію; виховувати гармонійно розвинену особистість, творчо вирішувати педагогічні завдання, що виникають в освітньому процесі [10].

Комунікативний компонент педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання складається з організаторських, комунікативних здібностей викладачів та їх здатністю запобігати конфліктам.

Враховуючи зазначене вище можна стверджувати, що комунікативна компетентність – це особистісна якість викладачів, яка визначається їхньою включеністю в педагогічну діяльність і формується в процесі розвитку і саморозвитку особистості в цілому.

Комунікативна компетентність означає інформованість про цілі, сутність, структуру, засоби й особливості педагогічного спілкування (комунікативні знання); володіння технологією цієї діяльності (комунікативні уміння і навички); індивідуально-психологічні якості спеціаліста, які забезпечують усвідомлення викладачем важливості ефективності педагогічного спілкування, намагання постійно удосконалювати комунікативні сторони педагогічної діяльності (комунікативна спрямованість), а також здібність до нестандартного, творчого рішення комунікативних знань, які виникають у процесі педагогічного спілкування (комунікативна креативність) [4, с. 21].

Таким чином будь-який компонент структури педагогічної компетентності викладача не може існувати сам по собі, він завжди пов'язаний з більш масштабними системами. Теоретичний аналіз даної проблеми дозволив визначити та висвітлити основні компоненти розвитку педагогічної компетентності викладачів закладу вищої освіти, які поєднують знання, уміння, навички, мотиви, ціннісні орієнтації, ставлення особистості та визначають здатність людини до самореалізації та самовизначення в ефективній педагогічній діяльності.

Згідно «Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у закладах вищої освіти» освітній процес з фізичного виховання в аграрних закладах вищої освіти здійснюється відповідно до нормативних вимог і включає такі форми: рухову активність, самостійну роботу та практичні заняття [138].

З врахуванням специфіки аграрного університету, а саме: здоров'я студентів, забезпечення здоров'я населення через професійну діяльність, вирішення екологічних проблем, ми встановили взаємозв'язок компонентів педагогічної

компетентності викладачів фізичного виховання з нормативними вимогами до викладачів фізичного виховання та завданнями аграрної освіти. (Рис. 2)

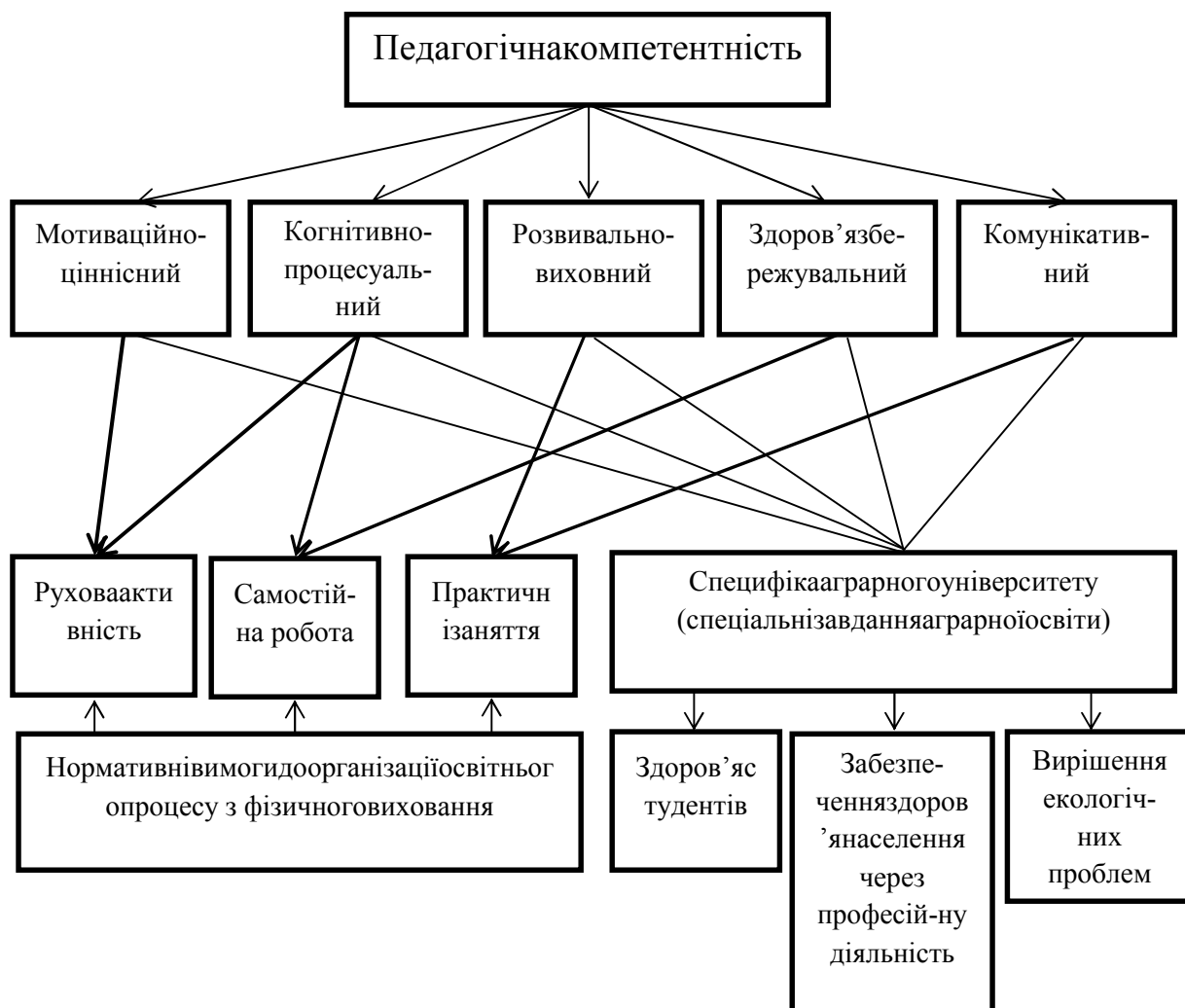

Рис. 2 Взаємозв'язок компонентів педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання аграрного університету з нормативними вимогами до організації освітнього процесу з фізичного виховання та масового спорту у закладах вищої освіти та завданнями аграрної освіти.

Організація педагогічного процесу на кафедрі фізичного виховання в аграрному університеті сприяє формуванню практичних навичок з урахуванням методів діагностики, збереження, формування, розвитку та відновлення здоров'я студентів; практичного досвіду особистісного підходу до студентів відповідно до їх віку, стану здоров'я та особистісних якостей; прояву та закріпленню привласнених

цінностей, гуманного, толерантного та етичного ставлення до студентів; творчого підходу до організації освітнього процесу.

Ми виходили з того, що кожний критерій відображає рівень сформованості кожного компонента педагогічної компетентності. До критеріїв сформованості педагогічної компетентності відносимо: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-процесуальний, розвивально-виховний, здоров'язбережувальний, комунікативний критерії. Кожен критерій має три рівні проявів: високий, середній, низький, зміст яких наведено у табл. 1.

Таблиця 1.

Характеристика рівнів загальної педагогічної компетентності викладача

Критерії	Характеристика рівнів педагогічної компетентності	Рівні прояву критеріїв
Мотиваційно-ціннісний	Досконале володіння знаннями, уміннями, навичками у сфері творчої діяльності, здатність до осмислення нових ідей, узагальнення вітчизняного та світового досвіду й успішного його творчого використання; прояву активності та стимулюванням до творчої діяльності інших. Висока мотивація до самореалізації та самовдосконалення, досконало володіє методикою викладання дисципліни, використовує нові інтерактивні методи навчання.	Високий рівень
	Постійне підвищення пізнавального рівня, актуалізація й реалізація особистісного потенціалу. Достатня мотивація до самореалізації та самовдосконалення, відчуває труднощі у застосуванні в практичній діяльності, відчуває необхідність у набутті нових знань та умінь.	Середній рівень
	Стихійність, традиційність і пасивність, теоретичні знання використовують стихійно, перевага віддається раніше відпрацьованим схемам. Низька мотивація до самореалізації та самовдосконалення.	Низький рівень
Когнітивно-процесуальний	Проведення занять на високому методичному рівні, досконале володіння знаннями, уміннями та навичками, здатність до впровадження нових ідей, мотивація до професійної діяльності.	Високий рівень
	Здатність самостійно здобувати нові знання й уміння, методика викладання дисципліни різноманітна та ініціативна, але без глибокого дидактичного обґрунтування.	Середній рівень
	Неорганізованість методів і прийомів освітньої діяльності, мотиви, здібності, знання і вміння не вирізняються новизною.	Низький рівень

Розвивально-виховний	Креативність, образне творче мислення, відкритість до інновацій, пошук нових ідей, нестандартні підходи, чутливість до найперспективніших ліній пошуку, потреба до творчої самореалізації.	Високий рівень
	Має знання, але не завжди правильно їх використовує, часто пасивний при використанні набутих знань та вмінь звертає на них увагу, потребує спонукань до самоосвіти.	Середній рівень
	Одноманітна педагогічна діяльність, низька сформованість видів компетентностей, не використовуються різноманітні форми навчання, на заняттях студенти інертні.	Низький рівень
Здоров'язбе-режувальний	Активно впроваджує на заняттях знання і уміння, спрямовані на збереження здоров'я людини. Аналізує, оцінює і контролює набуті вміння.	Високий рівень
	Сформовано систему умінь та навичок, але не завжди використовує їх на достатньому рівні.	Середній рівень
	Відсутня система умінь, сформовані лише окремі складові впровадження здорового способу життя та збереження здоров'я людини.	Низький рівень
Комунікативний	Сформовано систему професійно-педагогічної спрямованості. Чітко формулює свої думки, активно використовує комунікативні уміння й навички, сприяє запобіганню конфліктів.	Високий рівень
	Використання традиційних методів навчання на заняттях, спрямованість на розвиток знань, комунікативних умінь та навичок студентів.	Середній рівень
	Сформовані окремі якості особистості та здібності. Часто виникають конфліктні ситуації та проблеми з учнями та батьками, колегами по роботі, труднощі при комунікації.	Низький рівень

Джерело складене автором самостійно.

Високий рівень характеризується досконалим володінням знаннями, вміннями, навичками у сфері творчої діяльності, здатністю до осмислення нових ідей, самостійністю в проектуванні педагогічних систем на інноваційному рівні, проявами активності та стимулюванням до творчої діяльності інших; здатністю до систематизації та узагальнення вітчизняного та світового професійного досвіду й успішного програмування його творчого використання.

Провідним мотивом діяльності виступає потреба в професійній досконалості. Такий стан притаманний переважно обдарованим особистостям і забезпечує

творчий результат будь-якої діяльності без особливих зусиль. Йому притаманні: креативність, образне (творче) мислення, відкритість до інновацій, пошук або творення нових ідей, нестандартні підходи в розробці проблем, чутливість до ключових найперспективніших ліній пошуку. Мотивація до діяльності зумовлена переважно внутрішньою потребою до творчої самореалізації [123].

При високому рівні педагогічної компетентності викладач досконало володіє знаннями та методами викладання дисципліни, спостерігається високий рівень діяльності та творчості, викладачі постійно використовують на заняттях нові інтерактивні методи навчання, а також знаходяться в постійному педагогічному пошуку нових педагогічних засобів та прийомів, практичні заняття проводяться на високому методичному рівні та відповідають сучасним вимогам, висока мотивація викладачів до самовдосконалення та самореалізації.

Середній рівень характеризується готовністю до постійного підвищення пізнавального рівня, потребує актуалізації й реалізації свого особистісного потенціалу, здатність самостійно здобувати нові знання й уміння, здатність до саморозвитку, до самовдосконалення, але викладач відчуває труднощі у застосуванні їх в практичній діяльності. Він усвідомлює необхідність у набутті додаткових знань та умінь.

Середній рівень відрізняється наявністю окремих знань, умінь і навичок, що характеризують творчість викладача; періодичними проявами активності в організації професійної діяльності; вивченні вітчизняного та світового педагогічного досвіду, який використовується ситуативно у зв'язку з повільною адаптацією до змін, пов'язаних із творчими нововведеннями.

Отже, середній рівень педагогічної компетентності визначається спрямованістю викладача на розвиток знань, комунікативних умінь та навичок студентів, використовуються на практичних заняттях традиційні методи освітньої та пізнавальної діяльності.

Низький рівень прояву характеризується тим, викладачі, надають перевагу раніше відпрацьованим схемам та розробкам.

Низький рівень синтезує показники, що характеризують здібності, мотиви, знання і вміння особистості, що не вирізняється новизною, оригінальністю, унікальністю. Цьому рівню властиві: стихійність, традиційність, пасивність, неорганізованість методів і прийомів освітньої діяльності. Педагогічна діяльність викладача фізичного виховання одноманітна, спостерігається низька сформованість видів компетентностей різноманітні форми і методи навчання викладачами не використовуються, під час проведення практичних занять студенти інертні. У викладачів низька мотивація до самореалізації та самовдосконаленню.

Виділення компонентів та рівнів педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання дає можливість значно розширити коло педагогічних знань, умінь, навичок викладачів фізичного виховання, а також здійснити їхні діагностики своєрідним орієнтиром добору змісту методичної роботи моделі освітнього процесу, що допоможе скоригувати процес розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання в процесі методичної роботи аграрного університету.

2. Обґрунтування технології розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання в системі методичної роботи аграрного університету

До функцій роботи кафедри фізичного виховання в університеті відносимо: організаційні, методичні, виховні і фахові.

До організаційних ми відносимо: формування штатів науково-педагогічних працівників і навчально-допоміжного персоналу; розподіл та затвердження педагогічного навантаження; участь у профорієнтаційній роботі з майбутніми абітурієнтами; співробітництво з іншими кафедрами університету, кафедрами закладів вищої освіти міста, України та зарубіжних університетів у освітній, навчально-методичній, науково-дослідній роботі; вивчення, узагальнення й поширення передового досвіду роботи викладачів, допомога молодим викладачам;

висвітлення результатів роботи кафедри на інформаційному сайті університету [152].

До методичних функцій роботи кафедри ми відносимо: розроблення та оновлення робочих навчальних програм з дисципліни, підготовка та видання методичних рекомендацій, розробка та застосування новітніх методик, інформаційних та інноваційних методів навчання; формування планів підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників та контроль за їх виконанням [152].

До виховних функцій відносимо: проведення заходів з впровадження в студентському середовищі здорового способу життя; проведення заходів на патріотичну, оздоровчу та спортивні тематики; оволодіння психолого-педагогічними вміннями та навичками професійної поведінки; організація і проведення семінарів, науково-практичних конференцій та збори з актуальних проблем фізичної культури і спорту.

До фахових функцій роботи кафедри ми відносимо: проведення спортивних змагань різного рівня; впровадження в освітній процес новітніх здоров'язбережувальних технологій; формування в студентській молоді основ теоретичних знань, практичних і методичних здібностей (умінь і навичок) з фізичного і спортивного виховання, масового спорту; забезпечення у студентській молоді належного рівня розвитку показників їх функціональних та морфологічних можливостей організму, фізичних якостей, рухових здібностей, працездатності.

У процесі дослідження ми дійшли висновку про необхідність створення на кафедрі методичної комісії, склад якої визначено завідуючим кафедрою та затверджено на засіданні кафедри. Голова методичної комісії кафедри входить до складу методичної комісії факультету. Методична комісія кафедри розглядає питання аналізу якості робочих навчальних програм, розробляє навчально-методичні документи, здійснює організацію відвідування відкритих занять та їх обговорення, впроваджує рекомендації щодо вдосконалення організації та забезпечення самостійної роботи студентів, аналізує якість підготовки студентів. Рекомендації методичної комісії кафедри, розглядаються та схвалюються на

засіданні кафедри і є обов'язковим для практичних дій всіх викладачів кафедри фізичного виховання (рис. 3).

На засіданнях кафедри фізичного виховання розглядаються та затверджуються: план роботи кафедри фізичного виховання на навчальний рік, який складається з таких розділів: навчально-методична робота, організаційно-методична робота, спортивно-масова робота; план виховної роботи кафедри на навчальний рік; план засідань кафедри фізичного виховання на навчальний рік; план видання методичних рекомендацій; план проведення методичних семінарів кафедри фізичного виховання; положення про спартакіаду аграрного університету; календар спортивно-масових заходів кафедри фізичного виховання та спортивного клубу університету на навчальний рік.

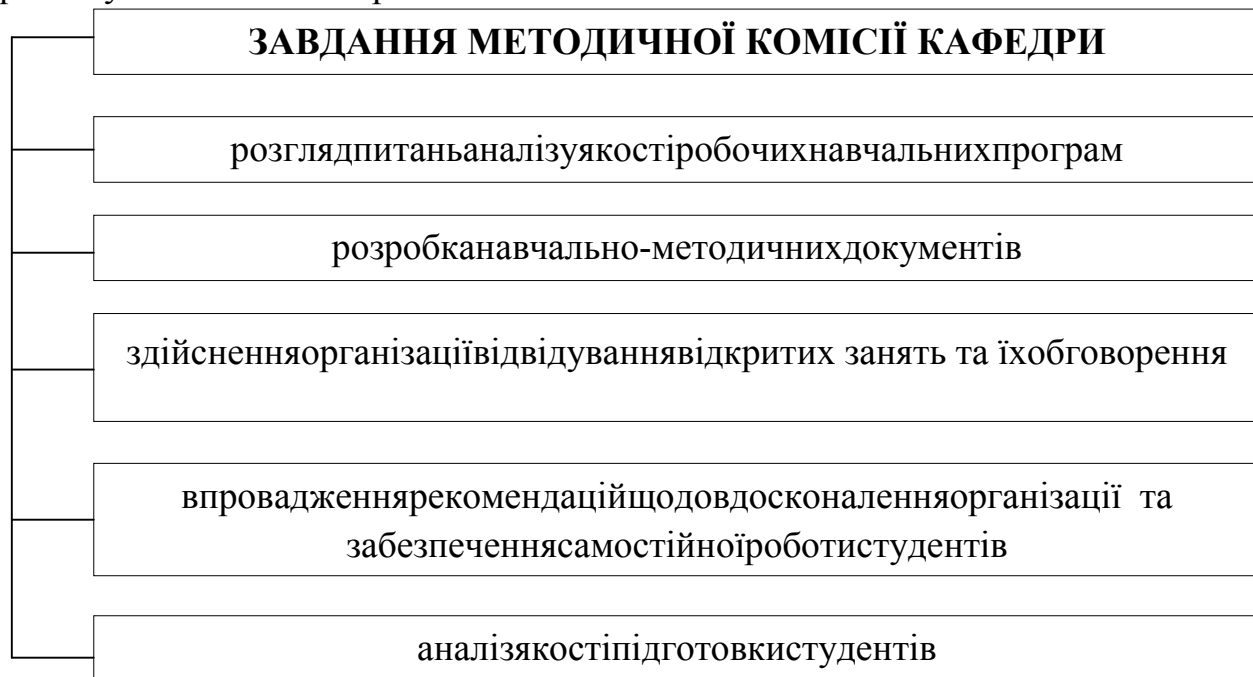

Рис. 3 Завдання методичної комісії кафедри
Джерело: складено автором самостійно.

Основними структурними елементами розвитку педагогічної компетентності викладачів кафедри фізичного виховання в системі методичної роботи є: теоретичні педагогічні знання, практичні уміння та особистісні якості викладача.

Теоретичні педагогічні знання передбачають зміст психолого-педагогічних знань, які визначені навчальними програмами. Психолого-педагогічні і спеціальні знання є необхідною умовою професійної компетентності [110]. На кафедрі

викладачами розроблено конспекти практичних занять з кожного модулю дисципліни, які постійно оновлюються та поповнюються.

Реалізація технології забезпечує розвиток педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання за такими етапами: організаційний, фахово-методичний, процесуально-діяльнісний, аналітично-узагальнювальний.

Розглянемо зміст кожного з етапів технології розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання. На організаційному етапі визначаються утруднення в педагогічній діяльності викладачів, рівень їх педагогічної компетентності; розробляються програми розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання. На фахово-методичному етапі викладачі беруть участь у науково-методичних заходах на університетському, факультетському та кафедральному рівнях. На процесуально-діяльнісному етапі впроваджуються набуті знання з теорії та методики викладацької діяльності, участь в інноваційній педагогічній діяльності, залучення викладачів до всіх заходів з розвитку педагогічної компетентності. На аналітично-узагальнювальному етапі проводиться аналіз динаміки розвитку педагогічної компетентності викладачів та обговорюються подальші напрямки професійно-педагогічного саморозвитку (Рис. 4).

До навчально-методичних матеріалів, розроблених викладачами кафедри відносяться: плани конспектів практичних занять та методичні рекомендації для студентів різного напрямку підготовки; завдання на практичні заняття і методичні рекомендації для студентів усіх спеціальностей та усіх напрямів підготовки; плани підготовки різних видів занять та методичні рекомендації викладачам щодо їх проведення; методичні розробки для підготовки та проведення зі студентами майстер-класів, ігор; загальні методичні рекомендації щодо самостійної роботи з групами спортивного вдосконалення, написання рефератів; нормативні вимоги проміжного та підсумкового контролю здобувачів вищої освіти з дисципліни «Фізичне виховання».

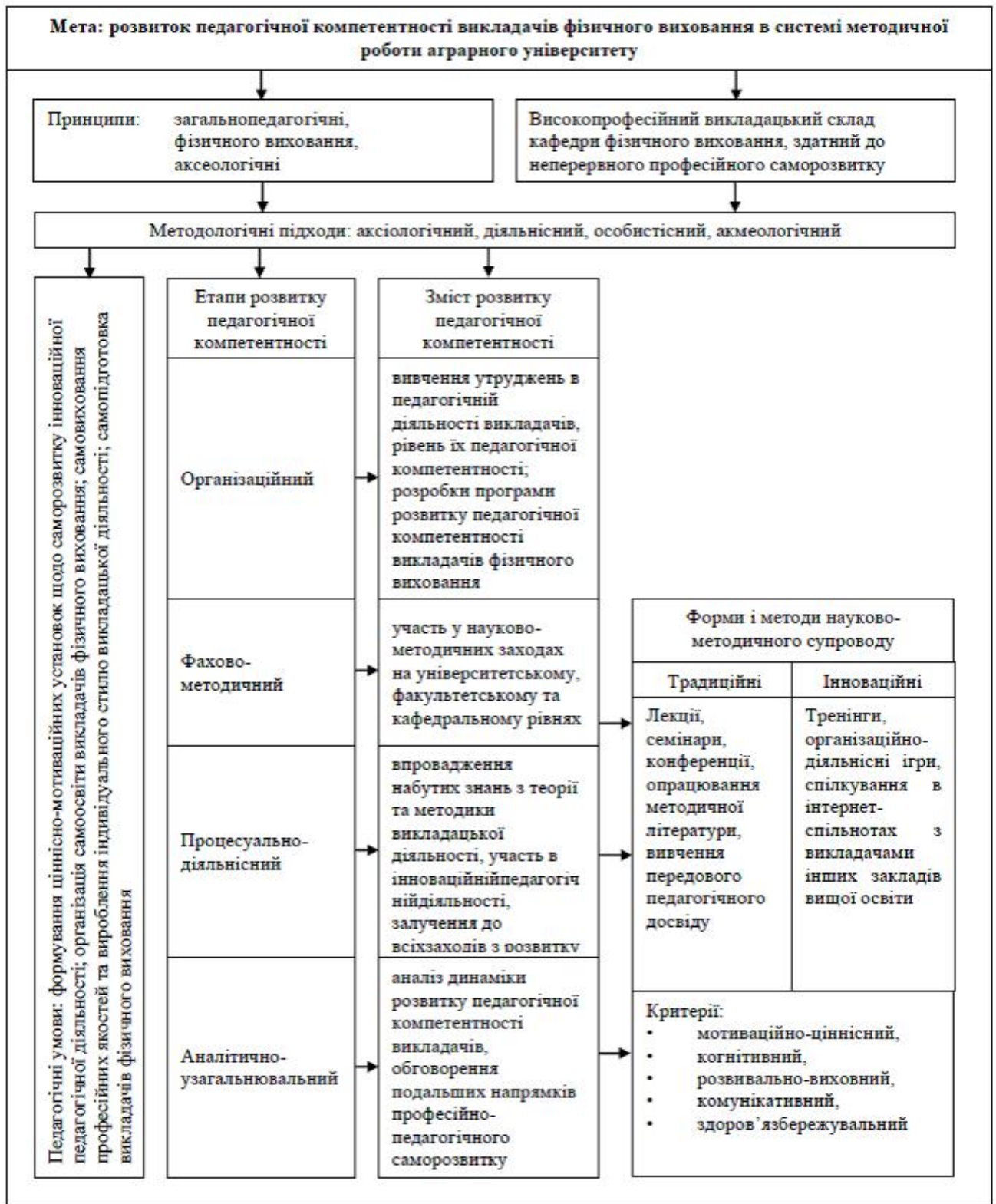

Рис.4. Технологія розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання в системі методичної роботи.

Джерело: складено автором самостійно.

До основних методичних документів кафедри фізичного виховання відносяться: навчально-методичний комплекс дисципліни, який включає навчальну програму з дисципліни «Фізичне виховання»; структурно-логічну схему вивчення дисципліни в сукупності з іншими предметами; робочу навчальну програму, що уточнює зміст і методику викладання кожної теми навчальної дисципліни на навчальний рік; кафедральні підручники і навчальні посібники за програмою дисципліни «Фізичне виховання»; лекції за темами навчальної дисципліни «Фізичне виховання»; кафедральні журнали, плани, графіки, передбачені програмою, накази з організації освітнього процесу; методичні рекомендації викладачам та студентам щодо їх застосування на заняттях; накази, нормативні акти у галузі освіти; методичні розробки, видані викладачами кафедри; індивідуальні плани роботи викладачів на навчальний рік (рис. 5).

Рис. 5. Структура навчально-методичного комплексу дисципліни
Джерело складене автором самостійно.

Таким чином, методична система фізичного виховання студентів аграрних закладів вищої освіти є взаємопов'язаною структурою, до складу якої входить мета, завдання, зміст, методи, форми, засоби фізичного виховання, які відображають взаємозв'язки загальнонаукових дисциплін та включає методологічну основу функціонування розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання в системі методичної роботи аграрного університету.

Таким чином методична робота є однією з основних функцій роботи кафедри фізичного виховання. Одним з важливих завдань методичної роботи в аграрному університеті є розвиток педагогічної компетентності викладачів аграрної галузі, відповідно до вимог сучасного суспільства, спроможного до рішення проблеми підготовки майбутнього фахівця аграрного сектора. Методична робота кафедри фізичного виховання в закладі вищої аграрної освіти сприяє організації освітнього та виховного процесу, підготовці здорової гармонійно-розвиненої особистості та висококваліфікованого фахівця.

Методична робота спонукає кожного викладача до підвищення свого фахового рівня; сприяє взаємному збагаченню членів педагогічного колективу педагогічними знахідками, дає змогу молодим викладачам вчитися педагогічній майстерності у досвідчених колег, забезпечує підтримання в педагогічному колективі духу творчості, прагнення до пошуку нового.

3. Зміст розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання в системі методичної роботи аграрного університету

Зміст розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання обумовлений потребами універсального розвитку культури. Саме тому, перед викладачами фізичного виховання, встають завдання розвитку найважливіших якостей педагога, залучення його до активних способів освоєння педагогічного досвіду з метою його використання у освітній діяльності зі студентами. Зміст педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання передбачає

пропаганду до здорового способу життя та творчого вирішення завдань здоров'язбережувальної освіти [195, с. 58].

Перевірка практичних занять на кафедрі проводиться керівництвом університету, навчально-методичним відділом, завідувачем кафедрою з метою визначення наукового і методичного рівня навчального заняття, ступеня досягнення навчальної і виховної мети, рівня підготовки викладача. За результатами контролю практичних занять проводиться їх детальний аналіз. Висновки, зауваження та рекомендації щодо вдосконалення змісту і методики проведення практичного заняття відображаються в журналі взаємовідвідування практичних занять і доводяться до відома викладацького складу кафедри [174].

Структурування нового змісту вищої освіти ставить перед закладами вищої освіти аграрного профілю проблему професійної компетентності науково-педагогічних працівників. Вирішити дану проблему можливо лише створивши в закладі вищої аграрної освіти комплекс спеціальних педагогічних умов, відбору форми і змісту методичної роботи на факультеті, кафедрі. Тому система методичної роботи закладу вищої освіти підвищує педагогічну компетентність викладачів.

Самостійна робота в змісті розвитку педагогічної компетентності викладачів кафедри фізичного виховання в системі методичної роботи є основним засобом засвоєння викладачами навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять за розкладом. Зміст самостійної роботи з дисципліни «Фізичне виховання» визначається робочою програмою дисципліни.

Зміст дисципліни «Фізичне виховання» в аграрному університеті складається з навчальних (практичних) занять, самостійної роботи та нормативних вимог (контрольні заходи).

На практичних заняттях викладачі організують детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень модулів дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідних завдань [58].

Таким чином, практичні заняття в навчальних планах дисципліни «Фізичне виховання» сприяють розвитку педагогічної компетентності викладачів, а також

формуванню компонентів педагогічної компетентності: мотиваційно-ціннісного, когнітивно-процесуального, розвивально-виховного, здоров'язбережувального, комунікативного. В сукупності компоненти педагогічної компетентності передбачають виховання та розвиток якостей особистості, які підвищуватимуть продуктивність педагогічної діяльності: самостійність, самоконтроль, творчість, креативність, об'єктивність, вимогливість, готовність до подолання труднощів, оптимізм [58].

Основними структурними елементами педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання в системі методичної роботи є: теоретичні педагогічні знання, практичні вміння, особистісні якості педагога. Зміст теоретичних знань викладачів фізичного виховання визначається навчальними програмами з дисципліни «Фізичне виховання». Психолого-педагогічні і спеціальні знання є необхідною умовою педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання, а це є основою формування гуманістично-орієнтованого мислення педагогів. Практичне розв'язання педагогічних завдань забезпечують уміння і навички, передумовою яких є теоретичні, практичні і методичні знання [110].

Предметом вивчення дисципліни «Фізичне виховання» є фізичний розвиток, функціональне удосконалення організму, навчання основних життєво-важливих рухових навичок, вмінь.

Об'єктом вивчення дисципліни «Фізичне виховання» є процес фізичного виховання студентів аграрного університету. У результаті вивчення дисципліни «Фізичне виховання» здобувачі вищої освіти повинні знати: місце фізичної культури і спорту в системі загальнолюдських цінностей, забезпечення здоров'я і фахової діяльності; основні положення організації освітнього процесу з фізичного виховання в закладах вищої аграрної освіти; основні компоненти здорового способу життя й ролі регулярної рухової активності; основи методики самоконтролю в процесі занять фізичними вправами; теоретично-методичні основи оздоровчого тренування; принципи підбору фізичних вправ, їх компонування та послідовність використання; засоби та методики розвитку рухових якостей; правила запобігання фізичній перевтомі, перетренуванню, іншим кризовим проявам; тести і контрольні

нормативи визначення рівня рухової підготовленості; методику проведення підготовчих та відновлювальних форм фізичної активності в режимі навчальної праці здобувачів вищої освіти та професійної діяльності фахівців.

Уміти: використовувати у повсякденні, уміння і навички, набуті в процесі навчання в університеті; використовувати фізичні вправи з метою збереження та зміцнення власного здоров'я і забезпечення фахової дієздатності; використовувати відповідні види фізичних вправ та психофізичний тренінг для профілактики захворювань, зміцнення здоров'я та підвищення розумової і фізичної працездатності; дотримуватись гігієнічних вимог у процесі оздоровлення та спортивно-оздоровчих тренувань; використовувати засоби фізичної культури з метою нівелювання впливу шкідливих чинників професійної діяльності, профілактики захворювань та протистояння хибним звичкам; застосовувати методи самоконтролю за станом здоров'я, фізичного розвитку та діяльності функціональних систем організму.

Не контролювати, а консультувати - така роль викладачів фізичного виховання повинна бути в кожному навчальному закладі. Навчання за інтерактивними методами створює нову педагогічну етику, яка базується на взаєморозумінні. Спілкування студентів і викладачів набувають іншого характеру – особистісного, коли панує довіра, підтримка, співчуття.

Одним із головних завдань викладачів кафедри фізичного виховання є розробка змісту навчальної дисципліни «Фізичне виховання», яка забезпечує у студентів аграрного закладу вищої освіти формування здорового способу життя (рис. 6).

Особливості розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання в системі методичної роботи аграрного університету в тому, що педагогічна компетентність розглядається як засіб не тільки формування ціннісного ставлення до власного здоров'я, а й ціннісного ставлення до здоров'я інших людей, що майбутній фахівець аграрної галузі може забезпечити своєю професійною діяльністю.

Рис. 6. Структурно-логічна схема вивчення дисципліни «Фізичне виховання» у Миколаївському національному аграрному університеті

Джерело: складено автором самостійно.

Система методичної роботи аграрного університету має мати яскраво виражену аксіологічну спрямованість не тільки для спеціалістів аграрної галузі, а й для викладачів непрофільних спеціальностей.

А тому провідним осередком у забезпеченні аксіологічної спрямованості розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання в системі методичної роботи університету є кафедра.

Значення розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання полягає в тому, що хоча викладачі фізичного виховання не є викладачами фахових дисциплін, але працюючи на всіх факультетах університету вони можуть впроваджувати в освітній процес свою педагогічну майстерність та ідею здорового способу життя.

У відповідності до навчального плану підготовки за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» (1 курс), напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит» (2, 3, 4 курси) навчальна дисципліна «Фізичне виховання» вивчається здобувачами вищої освіти протягом I - VII семестру (I-IV курсу). Курс складається з 351 год./11,0 кред., занять (4 змістовних модулів), у тому числі практичні заняття – 248 год./7,5 кред., самостійна робота – 103 год./3,5 кред. По завершенні курсу передбачений залік – у II, IV, VI, VII семестрі.

Загальний розподіл годин і кредитів (бакалаври)

Нормативні дані	1 сем	2 сем	3 сем.	4 сем.	5 сем.	6 сем.	7 сем.
Всього год./кред – 351/11,0, з них	9 0 /3.0	4 5 /1,5	4 5 /1.5	4 5 /1,5	3 6 /1.0	5 4 /1,5	3 6 /1.0
Практ. заняття – 248/7,5	3 2 /1,0	4 0 /1,3	3 2 /1,0	4 0 /1,3	3 2 /0,9	4 0 /1,1	3 2 /0,9
Самост. робота – 103/3,5	5 8 /2,0	5 /0,2	1 3 /0,5	5 /0,2	4 /0,1	1 4 /0,4	4 /0,1
Заліки – 4	-	1	-	1	-	1	1

«Фізичне виховання» вивчається здобувачами вищої освіти протягом ІХ, Х семестру (V курсу). Курс складається з 90 годин/3,0 кредитів занять (4 змістовних модулів), у тому числі практичні заняття – 62 год./2,1 кред., самостійна робота – 28 год./0,9 кред. По завершенні курсу передбачений залік – у ІХ, Х семестрі.

Загальний розподіл годин і кредитів (магістри)

Нормативні дані	9 сем	10 сем
Всього год./кредит – 90/3,0, з них	30 /1,0	60 /2,0
Практичні заняття – 62/2,1	28 /0,9	34 /1,2
Самост. робота – 28/0,9	2 /0,1	26 /0,8
Заліки – 2	1	1

Методика викладання навчальної дисципліни з фізичного виховання за видами занять, передбачених тематичним планом: підготовка і читання курсу лекцій (проведення практичних занять) за темами (тематика курсу лекцій визначається навчальною програмою); підготовка і проведення практичних занять і майстер-класів з групами спортивного вдосконалення з різних видів спорту; підготовка та проведення розгляду студентами окремих теоретичних (методичних, організаційних) положень фізичного виховання, його спеціалізованих напрямів, масового спорту у виді бесіди; підготовка і написання рефератів, організація різних видів самопідготовки і методів самостійної роботи студентів з дисципліни «Фізичне виховання».

До самостійної роботи з фізичного виховання здобувачів вищої освіти входить: проведення самоконтролю за станом фізичного розвитку та рівнем фізичної підготовленості згідно з вимогами щоденника фізичного самовдосконалення; виконання комплексу вправ ранкової гімнастики; виконання мінімального обсягу занять тижневого рухового навантаження.

Удосконалення методики викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» здійснюється за такими напрямками: вдосконалення форм і методів навчання на основі модульної побудови тем; особливості застосування специфічних форм навчання в процесі викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання»: екскурсій, консультацій і співбесід (індивідуальних і групових); вдосконалення системи контролю як за діяльністю викладачів, так і за успішністю навчання на основі застосування рейтингових технологій; підвищення ролі стажування навчання викладачів, придбання досвіду та впровадження його в освітній процес.

Основною метою впровадження методичної системи фізичного виховання у освітній процес є здобуття студентом знань, навичок й умінь рухової активності, самостійно вдосконалювати свій фізичний стан, зберігати здоров'я, бути суб'єктом фізкультурно-оздоровчої діяльності, дотримуватися принципів здорового способу життя, сформувати здатність до активного використання та реалізації у подальшому житті.

4. Форми і методи методичної роботи щодо розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання

Основною метою методики формування спортивної майстерності викладачів фізичного виховання є забезпечення високого рівня здоров'я здобувачів вищої освіти, оволодіння технікою виконання фізичних вправ, виховання моральних та волевих рис характеру, розвиток фізичних якостей (сили, швидкості, витривалості, спритності, гнучкості) і на цій основі – досягнення високих результатів в обраному виді спорту. Все це обов'язково має передбачати навчання й тренування студентів-спортсменів будь-якої підготовки від новачка до майстра спорту.

Нами визначено основні форми методичної роботи на університетському, факультетському, кафедральному рівнях, що впливають на розвиток педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання.

На рівні університету – відбувається підготовка, проведення та участь у науково-практичних конференціях, щорічних методичних семінарах, тренінгах,

присвячених екологічним проблемам, обговорення методичних питань на засіданнях вченої та науково-методичної ради; виставки методичної літератури; конкурси на кращу методичну розробку; стажування викладачів за кордоном; проведення спільних методичних заходів, електронних міжвузівських конференцій.

На рівні факультету – звіти кафедр про стан і проведення методичної роботи, обговорення методичних питань на засіданні вченої ради факультету, міжкафедральні методичні семінари, конференції, презентації, виставки, тренінги, «круглі столи», проведення занять з техніки безпеки для викладачів.

На рівні кафедри – проведення наукових досліджень із метою удосконалення освітнього процесу зокрема її здоров'язбережувальної складової; узагальнення та поширення передового досвіду методичної роботи викладачів кафедри; підготовка студентів до участі у науково-практичних конференціях, проведення відкритих занять, майстер-класів, стажування, огляд-конкурсів, взаємовідвідування занять, індивідуальна робота зі студентами, вдосконалення навчально-спортивної бази, впровадження позанавчальних заходів фізкультурно-оздоровчої спрямованості, організація самостійної роботи студентів; індивідуальні звіти, індивідуальна самоосвітня робота, засідання кафедри, спільна робота викладачів щодо розробки навчальних планів.

В аграрному університеті на кафедрі фізичного виховання створені необхідні умови для розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання, а саме: перегляд змісту навчальної дисципліни для формування у викладачів кафедри методичних умінь і креативного мислення, урахування інтегрованого характеру методів викладання та варіативних підходів під час засвоєння методичних знань, що сприятиме розкриттю творчого потенціалу студентів шляхом удосконалення мотивації навчання, його індивідуалізації, диференціації, систематичного контролю підготовки в межах державних стандартів і зарубіжного досвіду; різноманітні види освітньої діяльності, де тісно переплітаються загальнопедагогічні й спеціальні складники, у тому числі широке використання сучасних освітніх та інформаційних технологій [188, с. 17].

До основних форм і напрямів методичної роботи на кафедрі фізичного виховання в аграрному закладі вищої освіти ми відносимо: навчально-методичні збори і наради, науково-методичні конференції та семінари; засідання кафедри фізичного виховання з розгляду питань методики навчання та виховання студентів; відкриті заняття; лекції, доповіді, повідомлення з питань методики навчання, загальної педагогіки і психології; розробка і вдосконалення навчально-методичних матеріалів, вдосконалення матеріально-технічного забезпечення навчального процесу; проведення педагогічних (методичних) експериментів і втілення їх результатів у освітній процес, вивчення та реалізація в освітньому процесі вимог керівних документів, передового педагогічного досвіду; розробка науково обґрунтованих рекомендацій щодо планування праці науково-педагогічних працівників, студентів; проведення контролю навчальних занять.

Основною формою методичної роботи кафедри є засідання кафедри. Одними із основних форм роботи кафедри фізичного виховання можна виділити: контроль навчальних занять; матеріально-технічне забезпечення кафедри; інноваційний розвиток; розвиток та підготовка матеріалів до самореалізації; здоров'язбережувальне середовище; техніка безпеки, та інше.

«Фізичне виховання» є обов'язковим предметом навчальної програми у аграрному закладі вищої освіти. Заняття проводяться згідно з навчальною програмою протягом усього періоду навчання і включаються у навчальні плани всіх спеціальностей.

Методичні підходи викладання дисципліни «Фізичне виховання» відображаються у кафедральних документах та навчально-методичних матеріалах кафедри.

Ефективною формою організації освітнього процесу у закладі вищої освіти виступають практичні заняття, які сприяють формуванню практичних умінь і навичок, передбачених компонентами педагогічної компетентності викладачів закладу вищої освіти. Зокрема, формування педагогічної компетентності викладачів кафедри фізичного виховання із питань оцінювання студентів здійснюється, зокрема, у процесі вивчення модулів навчальної дисципліни «Фізичне виховання».

Основна мета вивчення змістових модулів – це забезпечення фахової та педагогічної компетентності викладачів у галузі теорії і практики педагогічного оцінювання з використанням тестів та нормативних вимог, формування компетентностей з проблеми оцінювання якості виконання різних видів навчальних завдань. На практичних заняттях формуються такі необхідні уміння: вирішення поставлених завдань; отримання та критичне опрацювання необхідної інформації; робота з документацією (інструкціями, вказівками); визначення професійної позиції та формування власної думки, її висловлювання; використання різних технологій оцінювання, створюючи при цьому критерії оцінювання [128].

Практичне заняття, як розвивальна й активна форма освітнього процесу, сприяє виробленню у студентів навичок самостійного мислення, формуванню у них інформаційної культури. Знаходження самостійного виходу з проблемної ситуації дає позитивний не лише освітній, але й виховний ефект.

Для покращення відвідування занять студентами викладачі фізичного виховання широко використовують методичне забезпечення практичних занять та методи педагогічного впливу, а саме: метод індивідуального підходу до студентів; використання нетрадиційних способів проведення занять; змагальний метод; використання заохочувальних балів для рейтингової оцінки; залучення кращих студентів до проведення занять в день самоврядування; метод особистого прикладу викладача; проведення майстер-класів та зустрічей з провідними спортсменами області та України; товариські зустрічі між викладачами та студентами з різних видів спорту; проведення спортивних свят, презентацій спортивних секцій; відпрацювання пропущених занять у зручний для студентів час.

Індивідуальна робота зі студентами в процесі професійної підготовки є формою організації освітнього процесу, що передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації їхню творчих можливостей через індивідуально-спрямований розвиток здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність. Завдання для індивідуальної роботи передбачають планування особистої стратегії навчання; раціональну організацію часу при виконанні завдань; роботу з персональним комп'ютером; опрацювання літературних джерел; виконання

дослідницької роботи, аналіз та інтерпретація результатів дослідження. Отож, індивідуальна робота в процесі розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання на засадах методичної роботи сприяє формуванню мотиваційно-ціннісного, когнітивно-процесуального, розвивально-виховного, здоров'язбережувального та комунікативного компонентів їх педагогічної компетентності [59].

У Миколаївському національному аграрному університеті створено умови для реалізації передових методик, використання передового педагогічного досвіду як на практичних заняттях, так і на заняттях груп спортивного вдосконалення. Все це передбачає навчання й тренування спортсменів будь-якої підготовленості. Експериментальна перевірка визначених підходів та узагальнення теоретичних, практичних напрацювань кафедри фізичного виховання у подальшому забезпечать ефективність процесу викладання дисципліни «Фізичне виховання» в університеті, удосконалення умов розвитку фізичних якостей студентів, організацію допомоги у зацікавленості до занять спортом, самовдосконаленню фізичної форми, формуванні стійкої потреби здорового способу життя, вибору практичної основи самореалізації та саморозвитку.

Таким чином, визначено перспективи вдосконалення розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання в процесі методичної роботи кафедри фізичного виховання, які сприятимуть розвитку потреби у студентів вести здоровий спосіб життя та виступати засобом збереження здоров'я людини.

Список використаних джерел

1. Андреева Л. А. Здоров'язбережувальні освітні технології / Л. А. Андреева, Л. В. Врублевська, Ю. В. Малярський // Педагогіка здоров'я. – 2017. – С. 25.
2. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу в педагогіці / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія : Вісник АПН України. – 2009. – №2. – С. 27-33.
3. Бухальська С. Є. Компетентнісний підхід. Теоретичний аналіз ключових дефініцій вищої медичної освіти [Електронний ресурс] / Світлана Бухальська – Режим доступу до ресурсу: metodkabinet.ucoz.com/_ld/0/5_Buhalska_S..pdf. – Назва з екрану.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с. – С. 560.
5. Головатий М. Ф. Навчи себе сам: [Навч.-метод. розробка] / М. Ф. Головатий. – 2-ге вид., випр. і доп. – К., : МАУП, 2005. – 132 с.
6. Гура О. І. Теоретико-методологічні основи формування психолого-педагогічної компетентності викладача вищого навчального закладу в умовах магістратури: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / О. І. Гура. – К., 2008. – 36 с. – С. 25.
7. Дерка Т. Г. Акмеологічні засади неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Дерка Т. Г. – Київ, 2017. – 40 с.
8. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика: монографія / За ред. Н. Г. Ничкало. – Хмельницький: ТУП, 2002. – 334 с.
9. Зайченко І. В. Педагогіка / І. В. Зайченко. – Київ: Освіта України, 2008. – 528 с. – (КНТ).
10. Ільчук В. В. Педагогічні умови професійного саморозвитку викладачів фахових дисциплін у

вищих аграрних навчальних закладах : дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / Ільчук В. В. – Вінниця, 2016. – 215 с.

11. Козлакова Г. О. Теоретичні і методичні основи застосування інформаційних технологій у вищій технічній освіті / Г. О. Козлакова. – Київ : ІЗМН, 1997. – 180 с

12. Краснов В. П. Фізичне виховання: психофізичні вимоги до фахівців агропрому: Навч. посіб. для вищ. навч. аграр. закл. / В. П. Краснов. – К.: Аграрна освіта, 2000. – 134 с.

13. Круцевич Т. Ю. Фізичне виховання як соціальне явище / Т. Ю. Круцевич, В. В. Петровський. Підр. Теорія і методика фізичного виховання / під ред. Т. Ю. Круцевич. – К.: Олімпійська література, 2008. – Т.1. – С. 27-46.

14. Макеева И. В. Роль семинарского занятия в подготовке специалиста и методика управления дискуссией / И. В. Макеева // Советская педагогика – М. : Просвещение, 2003 – № 5. – 61 с.

15. Мачинська Н. І. Теоретичні і методичні засади педагогічної освіти магістрантів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. док. пед. наук. – спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – К., 2013. – 40 с.

16. Мудрік І. В. Виховання у студентів навичок до фізичного самовдосконалення [Електронний ресурс] / І. В. Мудрік. – Режим доступу до ресурсу: archive.nbuv.gov.ua/.../1_17_Mudryk2.pdf. – Назва з екрана.

17. Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності аграрних закладів вищої освіти «Агроосвіта» [Електронний ресурс] / НМЦ. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.agroosvita.com/>. – Назва з екрана.

18. Присяжнюк С.І. Фізичне виховання. / С. І. Присяжнюк, В. П. Краснов // – К. : Центр учбової літератури, 2007.

19. Проніков О. К. Теоретичні та методичні основи підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих педагогічних навчальних закладах України

(друга половина ХХ – початок ХХІ століття) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук ; 13.00.01 – «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / О. К. Проніков. – Тернопіль, 2014. – 40 с.

20. Радченко Ю. Л. Система професійної компетентності майбутнього вчителя як необхідна умова його педагогічної майстерності / Ю. Л. Радченко // Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації: матеріали методол. семінару 3 квіт. 2014 р., м. Київ: [у 2 ч.]. Ч.2 / Нац. акад. пед. наук України; [редкол.: В.Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), О. І. Ляшенко (заст. голови) та ін.] – К.: Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2014 – 292 с. – С. 171.

Начальне видання

Фізичне виховання:

Методичні рекомендації

Укладач: **Петренко** Наталія Валеріївна

Формат 60x84 1/16. Ум.друк.арк. __

Тираж 30 прим. Зам.№ __

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54020, м. Миколаїв, вул. .Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №4490 від 20.02.2013р.